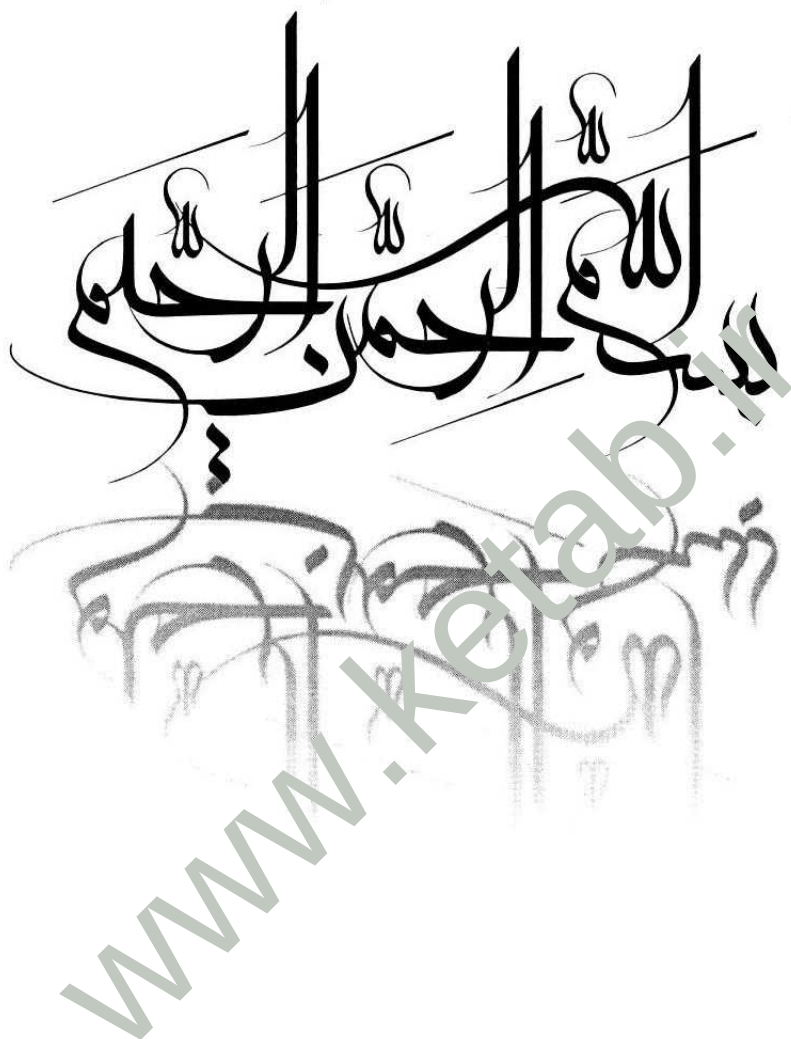

۱۳۷۰.۴۴۱

نقد آثار مستشرقان در
برخورد پیامبر با یهودیان

زهرا فیروزآبادی

فهرست

۴.....	فهرست
۸.....	چکیده
۹.....	مقدمه

فصل اول: تاریخچه یهود در مدینه..... ۱۵

۱۶.....	۱-۱- مفهوم واژه‌ی یهود
۲۲.....	۱-۱-۱- نظریه اعراب یهودی شده
۲۷.....	نقد و بررسی اقوال
۳۴.....	۱-۱-۲- یهودان مهاجر
۴۰.....	۱-۲- علت و زمان هجرت یهود به یثرب
۵۳.....	۱-۳- وضعیت و موقعیت یهود در یثرب
۵۶.....	۱-۳-۱- رابطه یهودیان با اوس و خزرج

فصل دوم: اقدامات غیرنظامی (فرهنگی اقتصادی و...) یهود..... ۶۷

۶۸.....	۱-۲- ورود پیامبر به مدینه
۷۲.....	۲-۲- روابط پیامبر ﷺ و یهود
۷۴.....	۱-۲-۲- علت مخالفت‌ها
۷۶.....	۲-۳- طرح سؤال از پیامبر اکرم ﷺ
۷۹.....	۲-۴- شایعه پراکنی
۸۲.....	۲-۵- مجادلات و بهانه‌جویی‌های یهود
۸۸.....	۲-۶- تلاش برای تضعیف ایمان مسلمانان
۹۲.....	۲-۷- فشارهای اقتصادی
۹۴.....	۲-۸- بی‌احترامی و اذیت و آزار پیامبر ﷺ

- ۹-۲- استهزاء دین و شعائر..... ۱۰۰
- ۱۰-۲- ایجاد تفرقه بین صفوف مسلمانان..... ۱۰۳
- ۱۱-۲- ارتباط با منافقین..... ۱۰۵
- ۱۲-۲- ارتباط با مشرکین..... ۱۰۷
- ۱۳-۲- سرودن اشعاری در ذم رسول خدا ﷺ و مسلمین..... ۱۱۰
- فصل سوم: برخوردهای غیرنظامی پیامبر ﷺ با یهود..... ۱۱۳
- ۳-۱- تلاش برای ایجاد روابط مسالمت‌آمیز با یهود..... ۱۱۴
- ۳-۱-۱- انعقاد پیمان‌نامه..... ۱۱۴
- ۳-۱-۲- دعوت از یهودیان برای پذیرش اسلام..... ۱۱۹
- ۳-۱-۳- اعلام کفایت غای یهودیان و ازدواج با زنان یهودی..... ۱۲۲
- ۳-۲- مدارا..... ۱۲۲
- ۳-۲-۱- مدارا در برابر طرح سوالات یهود..... ۱۲۴
- ۳-۲-۲- مدارا در برابر شایعه پرتابی..... ۱۲۵
- ۳-۲-۳- مدارا در برابر بهانه‌جویی‌های یهود..... ۱۲۶
- ۳-۲-۴- مدارا در برابر بی‌احترامی و اذیت و آزار پیامبر ﷺ..... ۱۲۷
- ۳-۳- بحث و مناظرات..... ۱۲۸
- ۳-۴- جداسازی خطوط..... ۱۳۰
- ۳-۴-۱- اقدامات اقتصادی..... ۱۳۱
- ۳-۴-۲- دستور به مسلمانان مبنی بر عدم ارتباط با یهودیان..... ۱۳۶
- ۳-۴-۳- اقدامات فرهنگی..... ۱۳۹
- ۳-۴-۴- روشنگری و افشاء چهره واقعی یهود..... ۱۴۳
- ۳-۴-۵- برخورد با شاعران مغرض یهودی..... ۱۴۸
- فصل چهارم: اقدامات نظامی یهود..... ۱۶۱

۱۶۲.....	۴-۱- پیمان شکنی بنی قینقاع.....
۱۶۵.....	۴-۲- پیمان شکنی بنی نضیر.....
۱۷۲.....	۴-۳- پیمان شکنی بنی قریظه.....
۱۷۷.....	فصل پنجم: برخوردهای نظامی پیامبر ﷺ با یهودیان مدینه.....
۱۷۸.....	۵-۱- برخورد پیامبر ﷺ با یهودیان بنی قینقاع.....
۱۸۴.....	۵-۱- برخورد پیامبر ﷺ با یهودیان بنی نضیر.....
۱۸۹.....	۵-۳- برخورد پیامبر ﷺ با یهودیان بنی قریظه.....
۱۹۷.....	۵-۳-۱- طرآن پیر از این واقعه.....
۲۰۱.....	۵-۳-۲- دلایل مخالفان این واقعه.....
۲۱۲.....	۵-۴- مظلوم‌نمایی یهود در طول تاریخ.....
۲۱۴.....	۵-۵- ایراداتی دیگر.....
۲۱۹.....	فصل ششم: نظرات مستشرقان درباره برخورد پیامبر ﷺ با یهود.....
۲۲۰.....	۶-۱-۱- استشراق.....
۲۳۵.....	۶-۱-۱- منشأ و تاریخچه استشراق.....
۲۳۵.....	نظرات نویسندگان مسلمان.....
۲۴۹.....	نظرات مستشرقان.....
۲۴۶.....	۶-۱-۲- اهداف و انگیزه‌های استشراق.....
۲۴۷.....	اهداف تبسیری.....
۲۶۳.....	اهداف استعماری.....
۲۷۵.....	اهداف علمی.....
۲۹۰.....	۶-۱-۳- انواع گروه‌های مستشرقین.....
۲۹۱.....	مستشرقان معاند.....
۲۹۶.....	مستشرقان معتدل.....

- ۳۰۱.....
- ۳۰۱..... ۱-۲-۶- شبهه اقتباس قرآن از تورات به دست پیامبر ﷺ
- ۳۱۰..... رد نظرات مستشرقان
- ۳۲۲..... ۲-۲-۶- برخورد پیامبر ﷺ با یهود هنگام ورود به مدینه و حوادث روزهای ابتدایی هجرت
- ۳۴۷..... ۳-۲-۶- انعقاد پیمان نامه
- ۳۵۵..... ۴-۲-۶- برخورد پیامبر ﷺ با شاعران مغرض یهودی
- ۳۶۴..... ۶-۲- نظرات مستشرقان درباره برخوردهای نظامی پیامبر ﷺ با یهود مدینه
- ۳۶۷..... ۱-۳-۶- غزوه بنی قینقاع
- ۳۷۷..... ۲-۳-۶- غزوه بنی نضیر
- ۳۸۸..... ۳-۳-۶- غزوه بنی سریظه
- ۴۰۴..... منابع و مأخذ

چکیده

این کتاب تحت عنوان نقد آثار مستشرقان در برخورد پیامبر با یهود مدینه به بررسی تاریخی برخورد پیامبر با یهودیان مدینه و نظرانی که مستشرقان پیرامون این واقعه ابراز داشته‌اند، می‌پردازد.

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله پس از هجرت به مدینه، با مشکلات و مخالفت‌های عدیده‌ای روبرو گشتند یکی از این مخالفت‌ها از سوی یهودیان مدینه اعمال شد که به کار خنم و مخالفت با پیامبر صلی الله علیه و آله پرداختند و با بحث و جدل، سؤالات بی‌مورد، تمسخر، تفرقه‌انگیزی، همکاری با منافقان و مشرکان، اقدامات نظامی و غیره سعی در براندازی نهال اسلام نمودند. در مقابل پیامبر صلی الله علیه و آله همواره با تسامح و مدارا با آنان برخورد می‌نمودند و تمام تلاش خویش را برای ایجاد روابطی سالم و به دور از تعصبات به کار می‌بستند ولی در نهایت، جاره‌ای جز استفاده از گزینه برخورد نظامی نداشتند. مستشرقانی که به بررسی تاریخ اسلام اقدام نموده‌اند به تحلیل و اظهار نظر پیرامون این برخوردها پرداخته‌اند و نظرات متفاوتی ابراز داشته‌اند ولی اغلب آن‌ها، با پنهان نمودن کارشکنی‌ها و اقدامات یهودیان و خنم، راه دادن رفتار پیامبر صلی الله علیه و آله سعی در تحریف تاریخ داشته‌اند. اگرچه تعداد اندکی نیز بدین فرض ورزی واقعیت را بیان نموده‌اند.

در این نوشتار سعی شده است ابتدا اقدامات یهود و برخوردها، پیامبر صلی الله علیه و آله تبیین گشته و سپس نظرات مستشرقان مطرح و مورد نقد و بررسی قرار گیرد.

واژگان کلیدی: مستشرقان، استسراق، یهود، مدارا

مستشرق به محققى اطلاق می‌گردد که درباره مشرق زمین و تمدن آن به تحقیق می‌پردازد که ممکن است دارای ملیت غربی باشد. مستشرقان در حیطه اسلام و سیره پیامبر اعظم ﷺ نیز وارد شده و کتاب‌ها و مقالات متعددی نوشته‌اند و در مواردی به تحلیل و اظهارنظر پرداخته‌اند؛ یکی از این حوادث در تاریخ اسلام که مورد توجه مستشرقان واقع شده است، برخوردها و تعاملات حضرت رسول ﷺ با یهودیان مدینه می‌باشد که از زمان هجرت آن حضرت به مدینه آغاز گردید و فراز و فرودهایی داشت. از برخوردهای غیرنظامی گرفته تا برخوردهای نظامی که در نهایت منجر به برپا شدن سه جنگ مهم با قبایل سه‌گانه یهودی (بنی قینقاع، بنی نضیر و بنی قریظه) گردید و در دو جنگ اول به تبعید آنان از مدینه انجامید و در جنگ سوم، تعدادی از یهودیان به دلت عمان به قتل رسیدند. این برخوردهای پیامبر ﷺ با یهودیان گاه مورد اعتراض برخی نویسندگان غربی واقع شده است که خبالی از تعصبات و اظهارنظرهای شخصی نبود و نامه تحریف واقعیت پرداخته و اتهاماتی را به آن حضرت وارد نموده‌اند.

آنان هدف پیامبر ﷺ از برخورد با یهودیان را گاه انگیزه‌های اقتصادی و گاه توسعه اسلام و از بین بردن یهودیان یا تحمیل اسلام بر آنان و کشتار یهودیان بنی قریظه را عملی وحشیانه و فاقد ضرورت عقلی خوانده‌اند و با بروز این جنگ‌ها را به دلیل خلق و خوی اعراب و جنگ‌طلبی و عدم تعهد نسبت به کرامات انسانی در آنان قلمداد نموده‌اند.

برخی آثار مستشرقان که به زبان عربی و فارسی ترجمه گردیده و در خلال آن، مطالبی که مربوط به پیامبر ﷺ و یهود مدینه مشاهده می‌شود عبارت‌اند از:

- ۱- جهان اسلام، اشیولر
- ۲- تاریخ اليهود فی بلاد العرب، ولفنسون
- ۳- کتاب محمد و کتاب خداشناسی از ابراهیم تا کنون نوشته کارن آرمسترانگ

۴- محمد پیامبری که از نو باید شناخت، کونستانتین ویرژیل گیورگیو

۵- تاریخ اسلام (کمبریج)، جمعی از مستشرقان

۶- تاریخ تمدن اسلام و عرب، گوستاو لوبون

۷- محمد، واشنگتن ایروینگ

۸- تاریخ دول و ملل اسلامی، کارل بروکلمان

۹- تاریخ تمدن، ویل دورانت

۱۰- محمد رسول الله، ایتین دینیه

۱۱- اسلام فکار، انیشه‌ها، کنت هنری دوکاستری

۱۲- تاریخ عرب، فیلیپ تتی

با توجه به ابراز چنین نظریاتی از سوی مستشرقان ضروری می‌نماید که آثار مستشرقان، با رجوع به منابع دست اول تاریخی به طور دقیق مورد مطالعه قرار گیرد تا:

۱- اقدامات یهودیان در صدر اسلام و هنگام ورود پیامبر به مدینه بازگو شود.

۲- برخوردهای پیامبر با این اقدامات تبیین گردد.

۳- نظر مستشرقان درباره این قضیه مطرح و مورد نقد قرار گیرد و خطاها و اشتباهات آنان شناسایی شود.

اما با وجود تلاش‌ها و جستجوی فراوان، از آنجا که این موضوع، از موضوعات جدیدی است که در حوزه علوم اسلامی مطرح شده، کتاب یا پایان‌نامه‌ای به زبان فارسی که به طور خاص نظرات مستشرقان را در مورد این وقایع تاریخی مورد ارزیابی قرار داده باشد، مشاهده نشد و کتاب‌های انگشت شماری که در موضوع استشراق در زبان فارسی نگاشته شده است به فلسفه استشراق و دوره‌ها و اهداف متفاوت آن پرداخته‌اند و با نگاهی عام و بیرونی به این جریان نگریسته‌اند که برخی از آن‌ها از بدین قرار می‌باشند:

۱- شرق‌شناسی و اسلام‌شناسی غربیان، اثر محمدحسن زمانی که به طور مبسوط به تعریف استشرق و اهداف متفاوت آن و رویکردهای کشورهای غربی به این موضوع اشاره شده است ولی به محتوای آثار مستشرقان پرداخته نشده است.

۲- تاریخچه شرق‌شناسی، نوشته عبدالله همتی گلپایگانی که به طور خاص دوره‌هایی که استشرق طی نموده است، مورد بررسی قرار گرفته و به طور خاص به جریان شرق‌شناسی در کشورهای مختلف اروپایی اشاره می‌کند و تصویری از فعالیت‌های غربیان در طول قرون گذشته ارائه می‌دهد.

۳- مطالعات اسلامی در غرب، نوشته محسن الویری، که بیشتر در جهت معرفی آثار نوشته شده توسط غربیان در مورد اسلام نوشته شده است.

۴- مطالعات اسلامی در غرب انگلیسی زبان، نوشته مرتضی اسعدی که فقط به مطالعات مستشرقان انگلیسی که پیرامون اسلام فعالیت نموده‌اند، پرداخته شده است.

پیرامون همین موضوع آثاری مثل اسحاق (ادوارد سعید)، فرهنگ کامل خاورشناس (بدوی)، سیر تاریخی و ارزیابی اندیشه شرق‌شناسی (دسوقی) و محمد در اروپا (مینو صمیمی) نیز ترجمه شده است.

در خصوص آثار نویسندگان عرب نیز باید گفت، از آنجایی که علمای کشورهای عرب زودتر از ایرانیان متوجه این موضوع مهم شده‌اند، آثار زیادی حول مسئله استشرق نوشته شده است ولی کمتر به موضوع تاریخ اسلام برخورد پیامبر ﷺ با یهود به طور خاص توجه شده که برخی از این آثار عبارت‌اند از:

۱- محمد و اليهود، د. عرفات احمد. در این کتاب نویسنده در هفت فصل به طور خاص برخورد پیامبر ﷺ با یهودیان را مورد بررسی قرار داده است و نظرات مستشرقان پیرامون هر موضوع را آورده و مورد تحلیل قرار داده است.

۲- الاستشرق فی السیره النبویه، عبدالله محمد الامین النعیم، در این کتاب نویسنده

طی هفت فصل، سعی دارد نظرات مستشرقان (وات - بروکلمان - فلهاوزن) درباره سیره نبوی ﷺ از ابتدای تولد پیامبر ﷺ تا رحلت ایشان را آورده و تحلیل و ردّ یا قبول نماید. در فصل پنجم به طور خاص برخوردهای پیامبر با یهود را اعم از نظامی و غیرنظامی، از نظر این سه مستشرق بررسی نموده است.

۳- الرسول المصطفی و اليهود، جعفر العارف الکشفی. در این کتاب برخورد پیامبر ﷺ با یهود به طور مشروح مورد بررسی قرار گرفته است و تحلیل‌های دراماتیک ارائه شده است و در ذیل برخی وقایع، تنها نظر اسرائیل ولفسون را آورده و مورد بررسی قرار داده است.

این نوشتار تلاشی در جهت بررسی نظرات مستشرقان پیرامون برخورد پیامبر ﷺ با یهود مدینه می‌باشد. به نظرات برخی از این مستشرقان درباره‌ی مقطعی از تاریخ اسلام یعنی برخورد پیامبر ﷺ با یهودیان مدینه پرداخته می‌شود. اما قبل از مطرح نمودن نظرات آنان، این ضرورت به وجود می‌آید که در ابتدای امر این برخوردها با توجه به کتب تاریخی مسلمانان و منابع دست اول مورد مطالعه قرار گیرد.

- لذا در فصل اول به تاریخچه یهود در مدینه پرداخته می‌شود. تا این سؤال که یهودیان چرا و چگونه در مدینه ساکن شده بودند؟ پاسخ داده شود و در ضمن آن به موقعیت و روابط آنان با ساکنان مدینه قبل از ورود اسلام به آن سرزمین نیز پرداخته می‌شود تا تصویری ولو مختصر از جایگاه یهود در مدینه به دست آید.

- در فصل دوم اقدامات غیرنظامی یهودیان تحت عناوین مختلف فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی مورد بررسی قرار می‌گیرد چراکه علت اصلی به وجود آمدن برخوردهای بعدی پیامبر ﷺ این اقدامات می‌باشد.

- در فصل سوم به عکس العمل‌های غیرنظامی پیامبر ﷺ نسبت به این اعمال یهود، اشاره می‌شود.

- در فصل چهارم و پنجم اقدامات نظامی یهودیان و برخورد پیامبر ﷺ با این اقدامات مورد بررسی قرار می‌گیرد.

پس از آن‌که جزئیات وقایع این دوره از تاریخ اسلام تا حدودی روشن گشت، می‌توان با آگاهی و هوشیاری به بررسی نظرات مستشرقان درباره برخوردهای غیرنظامی یهودیان و سپس نظر آنان در مورد برخوردهای نظامی پیامبر با آنان پرداخت. اگرچه با توجه به اطلاعات دریافتی در پنج فصل گذشته، می‌توان صحت و سقم سخنان این نویسندگان را تشخیص داد، لذا در پاره‌ای موارد، توضیحات یا تحلیل‌هایی ارائه کرده است.

www.ketab.ir